

Van politieke zichtbaarheid naar bestuurlijke waarde

Analyse van het functioneren van het Algemeen Bestuur
Waterschap Vallei en Veluwe 2023-2027

BESTUUR

WATER

DEMOCRATIE

KLIMAAT

NATUUR

TOEKOMST

Colofon

Deze publicatie gaat over de bestuursperiode 2023-2027 van het Algemeen Bestuur van Waterschap Vallei en Veluwe.

De publicatie bevat informatie met een gerichte selectie van onderwerpen en ontwikkelingen die inzicht geven in het werk van het waterschapsbestuur. Het is bedoeld als informatiebron voor geïnteresseerde inwoners, personen geïnteresseerd in het waterschapsbestuur en kandidatenselectiecommissies voor aanstaande waterschapsverkiezingen.

De publicatie is geen verkiezingsprogramma.

Meer informatie:

<https://www.vallei-veluwe.nl/over-ons/bestuur/>

Periode analyse: maart 2023 – juli 2026

Publicatiedatum: juli 2026

Kaartbeeld: Waterschap Vallei en Veluwe. Het kaartbeeld is afkomstig van het waterschap en wordt gebruikt met algemene toestemming.

Opgesteld door:

Ron van Megen

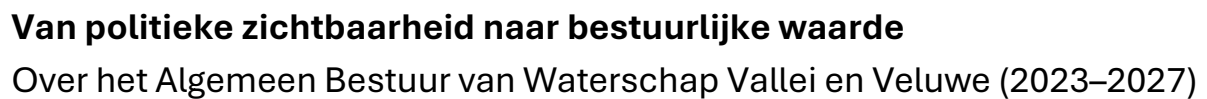
Fractievoorzitter AWP Water Klimaat Natuur

Algemeen Bestuur Waterschap Vallei en Veluwe

Contact:

Ron.van.Megen@AWP.nu

<https://awp.nu/waterschappen/vallei-en-veluwe/>

Van politieke zichtbaarheid naar bestuurlijke waarde | 3

Woord vooraf

Deze publicatie gaat over waterschap Vallei en Veluwe.

Naar aanleiding van gesprekken met geïnteresseerden is het met name geschreven voor selecterende kandidatencommissies en personen die op 17 maart 2027 voor hun partij meedingen naar de verkiezing van het waterschapsbestuur.

Waterschappen zijn belangrijke publieke organisaties. Hun werk speelt zich vaak grotendeels buiten het directe zicht van inwoners af. Terwijl de besluiten grote invloed hebben op de leefomgeving, de waterveiligheid, de kwaliteit en beschikbaarheid van water. Kortom, op de kwaliteit van leven.

Als fractievoorzitter van AWP in het Algemeen Bestuur van Waterschap Vallei en Veluwe heb ik deze bestuursperiode ervaren hoe breed en complex de verantwoordelijkheid van het waterschap is. Het bestuur staat regelmatig voor keuzes waarbij verschillende belangen samenkomen en waarbij niet altijd eenvoudige oplossingen bestaan.

Met deze publicatie wil ik enig inzicht geven in het functioneren van het Algemeen Bestuur van Waterschap Vallei en Veluwe gedurende de bestuursperiode 2023–2027. De analyse richt zich op de periode maart 2023 tot en met juli 2026 en is gebaseerd op openbare bestuurlijke informatie.

De publicatie is geen verkiezingsprogramma en geen beoordeling van individuele fracties of bestuurders.

Ik hoop dat deze analyse bijdraagt aan meer inzicht in de rol van het waterschap en waardevol is voor de doelgroep.

Ron van Megen

*Fractievoorzitter AWP Water Klimaat Natuur
Algemeen Bestuur Waterschap Vallei en Veluwe*

Inhoudsopgave

Managementsamenvatting

1. Het waterschap en zijn omgeving

- 1.1 Het grondwatersysteem van Veluwe en Utrechtse Heuvelrug
 - 1.2 Snelle en langzame reacties in het watersysteem
 - 1.3 Wettelijke taken en maatschappelijke omgeving
-

2. De grote opgaven

- 2.1 Klimaatverandering en waterbeschikbaarheid
 - 2.2 Kwetsbaarheid van de hoge zandgronden
 - 2.3 Waterkwaliteit: ecologisch en chemisch
 - 2.4 Nieuwe stoffen en bronnen van verontreiniging
 - 2.5 Water en bodem sturend
 - 2.6 BOVI2050 als langetermijnperspectief
-

3. Bestuurlijke keuzes en dilemma's

- 3.1 Wettelijke kaders en bestuurlijke ruimte
 - 3.2 Grenzen aan de rol van het waterschap
 - 3.3 Belang, betaling en zeggenschap
 - 3.4 Financiële keuzes en houdbare lasten
 - 3.5 Watersysteembeheer en zuiveringsbeheer
 - 3.6 Tariefdifferentiatie Gebouwd vanaf 2026
 - 3.7 Energietransitie en aquathermie
-

4. Samenwerken als voorwaarde

- 4.1 Waterbeheer stopt niet bij grenzen
 - 4.2 Partnerschap als watermerk
 - 4.3 Water en ruimtelijke ontwikkeling
 - 4.4 Samenwerking voor waterkwaliteit
 - 4.5 Nieuwe verwachtingen rond het waterschap
-

5. Het waterschapsbestuur en kwaliteit van bestuur

- 5.1 Samenstelling en werking van het Algemeen Bestuur
 - 5.2 Pluriformiteit en verschillende perspectieven
 - 5.3 Monistisch bestuursmodel
 - 5.4 Bestuurlijke activiteit als indicator
 - 5.5 De rol van commissies
-

6. Naar een toekomstbestendig bestuur

- 6.1 Besturen in een technisch complexe omgeving
 - 6.2 Inwerken en continuïteit
 - 6.3 De rol van heemraden
 - 6.4 Voorwaarden voor goed volksvertegenwoordigerschap
-

Slotbeschouwing

Managementsamenvatting

Doel en reikwijdte van de analyse

Deze publicatie geeft een feitgerichte bestuurlijke analyse van het functioneren van het Algemeen Bestuur van Waterschap Vallei en Veluwe gedurende de bestuursperiode 2023–2027. De analyseperiode loopt van maart 2023 tot en met juli 2026.

De publicatie richt zich uitsluitend op Waterschap Vallei en Veluwe. Het is geen vergelijking met andere waterschappen en geen verkiezingsprogramma. Het doel is inzicht geven in de werking van het bestuur, de onderwerpen die zoal aan de orde kwamen en relevant zijn voor de toekomst.

Wettelijke taken en maatschappelijke omgeving

De wettelijke kerntaken van Waterschap Vallei en Veluwe zijn gericht op de waterstaatkundige verzorging en omvatten drie hoofdtaken: waterveiligheid, voldoende water en schoon water. Het waterschap voert deze taken uit in het beheergebied afgebeeld op de voorpagina van deze publicatie en in de werkvelden Watersysteembeheer en Zuiveringsbeheer. Deze werkvelden zijn gekoppeld aan de waterschapsbelastingen. Deze taken staan niet los van maatschappelijke ontwikkelingen zoals klimaatverandering, ruimtelijke keuzes en veranderingen in de leefomgeving.

Het gebied en de belangrijkste opgaven

Waterschap Vallei en Veluwe zorgt voor voldoende en veilig water en voor de zuivering van afvalwater. Het beheergebied kent grote verschillen: van de hoge zandgronden van de Veluwe en Utrechtse Heuvelrug tot de lagere gebieden langs rivieren en polders. Deze verschillen bepalen mede de keuzes die nodig zijn voor waterbeheer.

Toekomstige uitdagingen

De komende jaren staan waterbeheer en bestuur voor grote opgaven. Klimaatverandering, waterbeschikbaarheid, grondwater, waterkwaliteit, ruimtelijke ontwikkelingen en financiële houdbaarheid vragen om zorgvuldige bestuurlijke afwegingen binnen wettelijke kaders.

De actuele samenstelling van het Algemeen Bestuur is te vinden via de [profielpagina](#) van Waterschap Vallei en Veluwe (vermeld in de Colofon).

Samenstelling en functioneren van het bestuur

Het Algemeen Bestuur van Waterschap Vallei en Veluwe bestaat uit 30 leden: 26 gekozen vertegenwoordigers en 4 geborgde zetels. Het bestuur kent 13 verschillende fracties en belangen en werkt volgens het monistische model, waarbij het Dagelijks Bestuur onderdeel is van het Algemeen Bestuur.

Bestuurlijke activiteit als indicator

Tot juli 2026 zijn in deze bestuursperiode 106 bestuurlijke vragen gesteld, 24 moties ingediend en 24 amendementen behandeld. Deze aantallen geven inzicht in bestuurlijke activiteit, betrokkenheid en dossierinzet. Als je meer wilt weten, kun je de actuele documenten raadplegen via het [iBabs Publieksportaal](#) van waterschap Vallei en Veluwe.

Betekenis voor toekomstige bestuurders

Deze analyse is bedoeld als informatiebron voor personen op de kieslijst en kandidatencommissies. De publicatie geeft inzicht in de taken van het waterschap, waarover bestuurders besluiten, en de kennis en vaardigheden die nodig zijn om deze verantwoordelijkheid goed in te vullen.

Een bestuurder hoeft geen specialist op alle onderwerpen te zijn, maar moet wel in staat zijn om complexe informatie te beoordelen, vragen te stellen, belangen af te wegen en samen met anderen tot besluiten te komen.

1. Het waterschap en zijn omgeving

Waterschap Vallei en Veluwe werkt in een gebied met grote verschillen in landschap, bodem en waterhuishouding. Het beheergebied strekt zich uit van de hoge zandgronden van de Veluwe en Utrechtse Heuvelrug tot de lagere gebieden langs de rivieren en polders. Deze verschillen bepalen in belangrijke mate de wijze waarop het waterschap zijn taken uitvoert.

De IJssel, Nederrijn, de top van de Utrechtse Heuvelrug en Randmeren begrenzen het gebied van liefst 245.633 hectare. Het zijn natuurlijke watergrenzen. De noodzaak van meerlaagsveiligheid in hoogwaterbescherming spreekt dan ook voor zich.

1.1 Het grondwatersysteem van Veluwe en Utrechtse Heuvelrug

De Veluwe en Utrechtse Heuvelrug vormen belangrijke onderdelen van het regionale grondwatersysteem. Op de hogere gronden infiltreert regenwater in de bodem. Een deel van dit water stroomt langzaam door de ondergrond en komt op lagere plaatsen weer aan de oppervlakte als kwel. Dit natuurlijke proces voedt beken en sprengen en heeft invloed op natuurgebieden, landbouw en de beschikbaarheid van water.

1.2 Snelle en langzame reacties in het watersysteem

Het watersysteem kent daardoor zowel snelle als langzame reacties. Neerslag kan lokaal direct gevolgen hebben, terwijl veranderingen in grondwaterstanden vaak pas op langere termijn zichtbaar worden. Dit vraagt om een langetermijnperspectief in het waterbeheer. De juiste maatregelen tegen droogte en tegen wateroverlast vereisen inzicht in de werking van dit grondwatersysteem en klimaatontwikkelingen. Grosso modo begint de ontwikkeling van een robuust watersysteem tegen weersextremen met het vasthouden en doen infiltreren van neerslag in de bovenloop van het systeem en het bevorderen van afvoer van water in de benedenloop.

1.3 Wettelijke taken en maatschappelijke omgeving

Waterschap Vallei en Veluwe zorgt voor voldoende en veilig water en voor de zuivering van afvalwater. Deze wettelijke taken raken direct aan de leefomgeving van inwoners, bedrijven, landbouw en natuur.

De positie van het waterschap kan niet los worden gezien van de omgeving waarin het opereert. Ruimtelijke ontwikkelingen, klimaatverandering, landbouw, natuurontwikkeling en economische activiteiten hebben allemaal invloed op het watersysteem. Het waterschap bepaalt deze ontwikkelingen niet zelfstandig, maar brengt wel kennis in over de gevolgen voor water en de mogelijkheden en grenzen van het watersysteem aan de 37 gemeenten, de provincies Utrecht en Gelderland en de 1,2 miljoen inwoners.

Waterschap Vallei en Veluwe zuivert afvalwater via een netwerk van 16 rioolwaterzuiveringsinstallaties (rwzi's), ondersteund door een fysiek transportstelsel voor inzameling van water uit de gemeentelijk rioolwaterstelsels, en een proces van grondstoffen- en energiehergebruik. Begrip van de materie is daarom essentieel voor goed bestuur.

Zuivering van afvalwater is de belangrijke “bijzaak” van waterschap Vallei en Veluwe, hetgeen blijkt uit de financiën in de Begroting 2026:

- Zuiveringsbeheer: € 138,7 miljoen aan inkomsten, goed voor ongeveer 58% van de totale geraamde heffingsopbrengsten.
- Watersysteembeheer: € 99,9 miljoen aan inkomsten, goed voor ongeveer 42% van de totale geraamde heffingsopbrengsten.
- Verontreinigingsheffing: € 0,7 miljoen (aanvullend kleine post).

De som van deze programma's komt uit op een begroot totaal van € 229,6 miljoen aan heffingsinkomsten (exclusief inzet van specifieke reserves).

Bestuurlijke keuzes gaan niet alleen over technische maatregelen, financiële afwegingen maar ook over de vraag welke ontwikkelingen passen bij de natuurlijke kenmerken van het gebied en de verantwoordelijkheden en taken van het waterschap nu én een toekomst na tal van bestuursperioden.

2. De grote opgaven

Waterschap Vallei en Veluwe staat de komende jaren voor grote opgaven. Klimaatverandering, veranderingen in landgebruik en maatschappelijke verwachtingen vragen om keuzes over de inrichting en het beheer van het watersysteem.

2.1 Klimaatverandering en waterbeschikbaarheid

Klimaatverandering zorgt voor grotere extremen. Langere perioden van droogte worden afgewisseld met perioden waarin grote hoeveelheden neerslag in korte tijd vallen. Dit heeft gevolgen voor de beschikbaarheid van water, de grondwaterstanden en het voorkomen van wateroverlast. Het waterbeheer vraagt daarom steeds meer om een langetermijnbenadering waarbij water zoveel mogelijk wordt vastgehouden waar dat kan en ruimte krijgt waar dat nodig is.

2.2 Kwetsbaarheid van de hoge zandgronden

De hoge zandgronden binnen het beheergebied zijn daarbij bijzonder kwetsbaar. De aanvulling van grondwater is afhankelijk van neerslag en bodemgesteldheid. Tijdens langdurige droge perioden kan de druk op grondwater en oppervlaktewater toenemen. Dit vraagt om een zorgvuldige afweging tussen verschillende functies zoals natuur, landbouw, drinkwater en andere vormen van watergebruik.

2.3 Waterkwaliteit: ecologisch en chemisch

Naast voldoende water is de kwaliteit van water een belangrijke opgave. Waterkwaliteit heeft zowel een ecologische als een chemische component. Het waterschap werkt aan gezonde watersystemen, maar de kwaliteit wordt beïnvloed door verschillende bronnen en activiteiten in het gebied.

Naast de Europese Richtlijn Stedelijk Afvalwater vormt de Kaderrichtlijn Water (KRW) een belangrijk kader én uitdaging voor de verbetering van de kwaliteit van oppervlaktewater. Het bereiken van de doelen vraagt niet alleen inzet van het waterschap, maar ook samenwerking met andere overheden, landbouw, bedrijven en inwoners.

2.4 Nieuwe stoffen en bronnen van verontreiniging

Chemische waterkwaliteit krijgt steeds meer aandacht. Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS), PFAS, medicijnresten en microplastics kunnen langdurig in het milieu aanwezig blijven. Ook nutriënten zoals stikstof en fosfaat en gewasbeschermingsmiddelen hebben invloed op de waterkwaliteit.

De aanpak van waterkwaliteitsproblemen vraagt om samenwerking tussen verschillende partijen. Het waterschap kan maatregelen nemen binnen zijn eigen taken, maar veel oorzaken van verontreiniging liggen buiten het directe invloedssfeer van het waterschap. Waterbewust gedrag is dan ook nadrukkelijk een thema.

2.5 Water en bodem sturend

Het uitgangspunt water en bodem sturend betekent dat bij ruimtelijke ontwikkelingen eerder rekening wordt gehouden met de mogelijkheden en grenzen van het watersysteem ter plaatse. Dit vraagt om een andere manier van kijken naar inrichting en gebruik van de leefomgeving, voor bijvoorbeeld nieuwe wijken, en de rol van en financiering door het waterschap.

2.6 BOVI2050 als langetermijnperspectief

De Blauwe Omgevingsvisie BOVI2050 biedt een langetermijnperspectief voor de ontwikkeling van het watersysteem. De actualisatie hiervan is door het huidige bestuur vastgesteld en biedt een kader voor toekomstige keuzes.

3. Bestuurlijke keuzes en dilemma's

3.1 Wettelijke kaders en bestuurlijke ruimte

Het bestuur van een waterschap maakt keuzes binnen een duidelijk wettelijk kader. De taken van het waterschap zijn vastgelegd in onder meer de Waterschapswet, de Omgevingswet en diverse Richtlijnen. Binnen deze kaders bestaat ruimte voor bestuurlijke afwegingen over de manier waarop taken worden uitgevoerd en welke prioriteiten worden gesteld.

3.2 Grenzen aan de rol van het waterschap

Een waterschap is geen algemene overheidslaag die alle maatschappelijke vraagstukken kan oplossen. De kern ligt bij de wettelijke taken: waterveiligheid, voldoende water, waterkwaliteit en de zuivering van afvalwater. Tegelijkertijd raakt het werk van het waterschap veel maatschappelijke ontwikkelingen, waardoor regelmatig de vraag ontstaat waar de verantwoordelijkheid van het waterschap begint en waar die eindigt.

3.3 Belang, betaling en zeggenschap

Een belangrijk uitgangspunt bij waterschappen was de relatie tussen belang, betaling en zeggenschap. Dit uitgangspunt heeft historisch een belangrijke rol gespeeld bij de inrichting van het belastingstelsel. In de praktijk is deze relatie door maatschappelijke ontwikkelingen en veranderingen in wetgeving geen uitgangspunt meer, maar is her en der nog wel herkenbaar aanwezig.

3.4 Financiële keuzes en houdbare lasten

Financiële keuzes vormen een belangrijk onderdeel van het bestuurlijke werk. Het gaat daarbij niet alleen om de hoogte van de tarieven, maar ook om investeringen, onderhoud, risico's en de financiële ruimte voor toekomstige opgaven.

Financieel bestuur betekent niet maximaal bezuinigen en ook niet maximaal lenen. Een waterschap is geen organisatie die reserveringen mag opbouwen, maar moet voldoende investeren om wettelijke taken uit te voeren en tegelijkertijd zorgen voor een verantwoorde ontwikkeling van lasten voor inwoners en bedrijven. De tarieven moeten de kosten van de lopende begroting dekken.

3.5 Watersysteembeheer en zuiveringsbeheer

Binnen het waterschap wordt onderscheid gemaakt tussen watersysteembeheer en zuiveringsbeheer. Beide taken kennen een eigen karakter, eigen kostenstructuur en eigen uitdagingen. Een goede financiële afweging vraagt daarom inzicht in de samenhang én in het belastingstelsel voor deze taken.

3.6 Tariefdifferentiatie Gebouwd vanaf 2026

De invoering van tariefdifferentiatie voor de watersysteem categorie Gebouwd is een gevolg van de nieuwe waterschapsbelastingwetgeving. Op basis van de WOZ-waardeontwikkeling van woningen en van niet-woningen worden deze tarief binnen de categorie Gebouwd voortaan jaarlijks onderling gewogen bepaald. De andere belastingcategorieën bij het watersysteem zijn Ingezetenen, Ongebouwd en Natuur. De invoering van de op profijt en gebiedskenmerken gebaseerde nieuwe kostentoedeling aan de vier categorieën in het watersysteem leidde tot stevige debatten. De tarieven van de zuiverings- en verontreinigingsheffing zijn naar vervuiling.

3.7 Energietransitie en aquathermie

Ook maatschappelijke onderwerpen zoals de energietransitie vragen om bestuurlijke afweging. Aquathermie, warmtewinning uit afvalwater en oppervlaktewater, kan bijdragen aan de energietransitie en bredere duurzaamheidsdoelen. Tegelijkertijd blijft het belangrijk om de relatie met de wettelijke kerntaken van het waterschap scherp te houden.

4. Samenwerken als voorwaarde

4.1 Waterbeheer stopt niet bij grenzen

Waterbeheer stopt niet bij bestuurlijke grenzen. Het functioneren van het watersysteem wordt beïnvloed door keuzes van veel verschillende partijen. Daarom is samenwerking een essentieel onderdeel van het werk van Waterschap Vallei en Veluwe.

4.2 Partnerschap als watermerk

Het waterschap werkt samen met gemeenten, provincies, landbouworganisaties, natuurorganisaties, bedrijven, kennisinstellingen en inwoners. Iedere partij heeft daarbij een eigen verantwoordelijkheid en eigen mogelijkheden om bij te dragen aan een toekomstbestendig watersysteem.

Partnerschap is daarmee een belangrijk uitgangspunt. Samenwerking betekent niet dat verantwoordelijkheden verdwijnen of dat het waterschap alle maatschappelijke opgaven kan overnemen. Juist bij complexe vraagstukken is het belangrijk dat duidelijk blijft wie waarvoor verantwoordelijk is.

4.3 Water en ruimtelijke ontwikkeling

Bij ruimtelijke ontwikkelingen is de relatie tussen water en omgeving steeds belangrijker geworden. Keuzes over woningbouw, landbouw, natuurontwikkeling en infrastructuur hebben gevolgen voor het watersysteem. Het waterschap brengt kennis in over de mogelijkheden en grenzen van water, zodat deze aspecten vroegtijdig kunnen worden meegewogen.

Het waterschap heeft te maken met het natuurnetwerk Nederland (NNN) en de plannen van het Kabinet voor vermindering van stikstofuitstoot, maar gaat er niet over.

4.4 Samenwerking voor waterkwaliteit

Ook bij waterkwaliteit is samenwerking noodzakelijk. Veel bronnen van verontreiniging liggen buiten de directe invloedssfeer van het waterschap. Het waterschap kan de kwaliteit van het rioolwater dat het op de rioolwaterzuiveringsinstallaties krijgt aangeboden niet sturen, evenmin is dit het geval voor wat van (landbouw)terreinen afspoelt op watergangen, en wat in de bebouwde omgeving via riool overstorten of neerslag van verhard oppervlak in het oppervlaktewater belandt. Het verbeteren van de waterkwaliteit vraagt daarom gezamenlijke inzet van overheden, gebruikers van de ruimte en andere betrokken partijen.

De rol van het waterschap is daarbij zowel uitvoerend als verbindend. Het waterschap voert wettelijke taken uit, maar werkt tegelijkertijd samen met partijen die invloed hebben op de omstandigheden waaronder deze taken moeten worden uitgevoerd.

4.5 Nieuwe verwachtingen rond het waterschap

Nieuwe maatschappelijke thema's, zoals de energietransitie, laten zien dat de omgeving steeds meer verwachtingen heeft van het waterschap. Ook hierbij is het belangrijk om steeds de verbinding te leggen met de wettelijke taken en de rol die het waterschap daadwerkelijk kan en moet vervullen.

Goed partnerschap vraagt uiteindelijk om twee dingen: bereidheid om samen te werken én duidelijkheid over verantwoordelijkheden. Alleen dan kunnen gezamenlijke keuzes bijdragen aan een duurzaam en toekomstbestendig waterbeheer.

5. Het waterschapsbestuur en kwaliteit van bestuur

5.1 Samenstelling en werking van het Algemeen Bestuur

Het [Algemeen Bestuur van Waterschap Vallei en Veluwe](#) bestaat uit 30 leden en 13 fracties. Daarvan zijn 26 leden rechtstreeks gekozen bij de waterschapsverkiezingen en zijn 4 zetels geborgd. De geborgde fracties Natuurterreinen en Ongebouwd (elk 2 zetels) zijn benoemd door de respectievelijke belangenorganisaties VBNE en LTO Noord.

1 Fractie heeft 6 zetels, 3 hebben 3 zetels, 6 hebben 2 zetels (waaronder AWP) en 3 fracties hebben 1 zetel. Er zijn dan ook beperkt verkiesbare plaatsen op de kandidatenlijsten. Samenwerking tussen fracties is geboden.

5.2 Pluriformiteit en verschillende perspectieven

Het bestuur kent een grote verscheidenheid aan fracties en perspectieven. Deze pluriformiteit is kenmerkend voor het waterschapsbestuur. Anders dan bij veel gemeenten is er geen formele coalitie en oppositie. Besluitvorming vindt plaats vanuit samenwerking en het zoeken naar meerderheden per onderwerp. Er zijn wel stromingen van fracties die elkaar gemakkelijk vinden.

5.3 Monistisch bestuursmodel

Het waterschap werkt volgens een monistisch stelsel. Het Dagelijks Bestuur maakt onderdeel uit van het Algemeen Bestuur. Dit betekent dat de rollen van kaderstelling, controle en uitvoering bestuurlijk nauw met elkaar verbonden zijn.

De verschillende fracties brengen ieder hun eigen invalshoeken, belangen en aandachtspunten in. Dat geldt zowel voor algemene politieke fracties als voor vertegenwoordigers van geborgde categorieën. De kracht van het waterschapsbestuur ligt daarmee in de combinatie van verschillende perspectieven en het vermogen om tot gezamenlijke besluiten te komen.

Van politieke zichtbaarheid naar bestuurlijke waarde | 17

Binnen het bestuur zijn verschillende stromingen zichtbaar. Sommige fracties leggen sterker de nadruk op landbouw en economische belangen, andere op natuur, waterkwaliteit, klimaat of maatschappelijke ontwikkeling. Deze verschillen maken onderdeel uit van het democratisch proces binnen het waterschap. Deze verschillen zijn onderdeel van het democratisch proces binnen het waterschap.

5.4 Bestuurlijke activiteit als indicator

De bestuurlijke activiteit in deze bestuursperiode geeft inzicht in de betrokkenheid van fracties bij onderwerpen die aan de orde zijn geweest. Tot juli 2026 zijn 106 bestuurlijke vragen gesteld, 24 moties ingediend en 24 amendementen behandeld.

[Deze aantallen](#) zijn geen zelfstandige maatstaf voor de kwaliteit van een bestuurder of fractie. Ze geven wel inzicht in de mate waarin onderwerpen worden gevolgd, vragen worden gesteld en voorstellen worden besproken of *aangepast*.

5.5 De rol van commissies

Een goed functionerend waterschapsbestuur vraagt niet alleen om politieke vertegenwoordiging, maar ook om voorbereiding, kennisopbouw, samenwerking en het vermogen om technische informatie te vertalen naar bestuurlijke keuzes. Het waterschap hanteert de BOB-structuur met in volgorde Beeldvormende commissies, Oordeelsvormende commissies en tenslotte Besluitvorming door de 30 bestuursleden in het Algemeen Bestuur.

Naast bestuursleden verdiepen commissieleden zich in dossiers en dragen in de oordeelsvormende fase bij aan de kwaliteit van de besluitvorming in het Algemeen Bestuur. Gezien het aantal kleine fracties hebben de commissieleden van de fracties een belangrijke toegevoegde waarde.

Commissieleden ontvangen een vergoeding per deelgenomen vergadering. Voor het aantal commissieleden per fractie zijn staande afspraken.

6. Naar een toekomstbestendig bestuur

6.1 Besturen in een technisch complexe omgeving

Een toekomstbestendig waterschapsbestuur vraagt om betrokken, goed voorbereide en samenwerkende bestuurders. De onderwerpen waarover een waterschap besluit zijn vaak technisch complex en hebben regelmatig gevolgen die pas op behoorlijk langere termijn zichtbaar worden.

Een bestuurder hoeft geen technisch specialist te zijn, maar moet wel in staat zijn om informatie te begrijpen, vragen te stellen en technische kennis te vertalen naar bestuurlijke keuzes. Daarbij is de samenwerking tussen het Algemeen Bestuur en de professionele ambtelijke organisatie van groot belang.

6.2 Inwerken en continuïteit

Nieuwe bestuursleden en commissieleden krijgen te maken met een breed werkterrein. Een goede voorbereiding en een zorgvuldig inwerkprogramma helpen om snel invulling te geven aan de bestuurlijke rol. Dit is ook van belang voor de doelgroep van deze publicatie die zich voorbereidt op de waterschapsverkiezingen van 2027.

De samenstelling van het bestuur verandert iedere verkiezingsperiode. De ervaring is dat de helft van de bestuurders al ervaring heeft, en de andere leden voor het eerst kennismaken met het waterschapsbestuur. Het behouden van bestuurlijke continuïteit en het tegelijkertijd ruimte bieden aan nieuwe inzichten vraagt om aandacht.

6.3 De rol van heemraden

Ook de rol van heemraden vraagt om een goede balans. Zij maken vanuit het monistische Algemeen Bestuur onderdeel uit van het Dagelijks Bestuur en verbinden bestuurlijke verantwoordelijkheid met de uitvoering door de deskundige en professionele ambtelijke organisatie. Binnen het waterschap is 4 fte aan capaciteit ruimte om de taakverdeling zorgvuldig in te vullen. De verkiezingsuitslag bepaalt in hoge mate het kandideren van heemraden, terwijl het bestuur en organisatie het meest gediend zijn met een uitgebalanceerd team op basis van competenties, ervaring, persoonlijkheden, taakverdeling, groepsdynamiek en diversiteit.

Een aandachtspunt bij de samenstelling van het Dagelijks Bestuur is de beschikbare pool van de 30 gekozen lekenbestuurders in het Algemeen Bestuur. Het is niet uitgesloten om een heemraad van buiten aan te trekken maar dit is in waterschap Vallei en Veluwe niet eerder het geval geweest.

6.4 Voorwaarden voor goed volksvertegenwoordigerschap

Een toekomstbestendig bestuur betekent ook dat bestuurders hun rol als volksvertegenwoordiger serieus kunnen invullen. Dat vraagt om voldoende voorbereidingstijd, toegang tot informatie en een cultuur waarin vragen stellen en verschillende perspectieven welkom zijn.

De kwaliteit van het waterschapsbestuur wordt niet alleen bepaald door de besluiten die worden genomen, maar ook door de manier waarop het bestuur tot deze besluiten komt: zorgvuldig, transparant en bereidheid met oog voor de lange termijn te investeren.

Slotbeschouwing

Vooruitkijken naar een toekomstbestendig waterbeheer

Het waterschap staat de komende jaren voor grote opgaven.

Klimaatverandering, waterbeschikbaarheid, waterkwaliteit, ruimtelijke en politieke ontwikkelingen en financiële keuzes vragen om een bestuur dat vooruit kijkt en verantwoordelijkheid neemt.

De betekenis van goed bestuur

De kracht van het waterschap ligt in de combinatie van wettelijke taken, deskundigheid en lokale betrokkenheid. Het bestuur werkt binnen duidelijke kaders, maar heeft ook ruimte om keuzes te maken over prioriteiten, samenwerking en de manier waarop taken worden uitgevoerd.

Kwaliteit van besluitvorming

Deze analyse laat zien dat goed waterschapsbestuur meer vraagt dan het nemen van afzonderlijke besluiten. Het vraagt om kennis van het gebied, begrip van de gevolgen van keuzes en het vermogen om verschillende belangen zorgvuldig in samenhang tegen elkaar af te wegen.

De kwaliteit van het bestuur wordt niet alleen zichtbaar in het aantal voorstellen, moties, amendementen of vragen, maar vooral in de manier waarop het bestuur tot besluiten komt. Een zorgvuldig proces, goede informatievoorziening, ruimte voor verschillende perspectieven en begrip van de langetermijn-planhorizon van een waterschap zijn daarbij essentieel.

De rol van toekomstige bestuurders

Voor toekomstige bestuurders ligt er een belangrijke verantwoordelijkheid. Zij moeten bereid zijn zich te verdiepen in complexe onderwerpen, samen te werken met anderen en keuzes te maken die zijn gericht zijn op de toekomst van het watersysteem.

